

První třetina českého předsednictví Rady EU: hodně tichý úspěch

Petr Kaniok

- 1. července 2022 začalo české předsednictví v Radě EU.
- Velkým úspěchem byla dohoda členských států ohledně úspory spotřeby plynu o 15 %, které české předsednictví dosáhlo na konci července.
- Jednota EU ve vztahu k Rusku během předsednictví neutrpěla zásadnější trhlinu.
- V oblasti digitalizační agendy dospělo předsednictví ke schválení závěrů Rady EU k digitální diplomacii a shodlo se s Evropským parlamentem na podobě programu digitální dekády.
- Česká vláda ale bohužel rezignovala na komunikaci předsednictví směrem k české veřejnosti a českým voličům během léta. Neprezentuje se dostatečně.
- V domácí politice česká vláda jasně ustála hlasování o nedůvěře ze strany opozice.

Česká republika měla na začátku svého druhého předsednictví Rady EU relativně komfortní pozici. Navzdory bezprecedentní politicko-bezpečnostní situaci v Evropě, do které kontinent dovleklo imperialistické a agresivní Rusko, se toho od Česka příliš nečekalo. Vlivem nízké reputace, kterou Česku v EU „zajistil“ předchozí kabinet Andreje Babiše (ANO), ale také objektivními faktory – velikost země a s tím související její reálná síla v EU či nedostatkem času pro přípravu nové vlády – se Česko nacházelo v situaci, kdy mohlo jen překvapit. Po prvních dvou měsících, hokejově řečeno „po první třetině zápasu“, lze konstatovat, že zatím se to České republice daří. Na druhé straně – vedení je jen těsné a pro jeho adekvátní posouzení je potřeba vzít do úvahy jeho kontext.

Prázdninové souvislosti

Právě kontextem je potřeba začít. Byť každé předsednictví trvá rovných šest měsíců, zimní (se startem v lednu, což byl případ prvního českého mandátu v roce 2009) se od toho letního, které začíná v červenci, velmi liší. Oproti zimě je totiž letní předsednictví pozvolnější a de facto kratší. Pozvolný nástup způsobuje léto, s nímž ve členských státech začínají dříve či později letní prázdniny, způsobující logické zpomalení společnosti a politického života. Útlum, pro který se v médiích vžilo příznačné označení „okurková sezóna“, obvykle trvá až do konce srpna. Za druhé, v půli července se do letního spánku propadají také bruselské instituce EU, jako jsou Evropská komise či Evropský parlament. Na několik týdnů se tak zastaví legislativní proces a náročná meziinstitucionální vyjednávání. Lapidárně řečeno, v létě se toho dá dost málo pokazit, protože nastavení (nejen) politiky v EU to neumožňuje, a případné úspěchy lépe vyniknou. V zimě přitom vše výše uvedené neplatí – leden není rozhodně ospalý povánoční měsíc a předsedající stát do své práce skáče rovnýma nohama. Proto je potřeba dosavadní výkon českého předsednictví tímto kontextem uvést. Protože jeho dosud převážně úspěšný průběh nelze přeceňovat.

Co se zatím podařilo a co ne?

Česká vláda zatím může být velmi spokojena. Za prvé, velmi senzitivní partneři Česka, ale také například média, nereferovala o žádném skutečném či domnělém lapsu. Jinak řečeno, „umělecký dojem“, který je nedílnou součástí hodnocení a vnímání předsednictví, Česko zatím zvládlo velmi dobře. Nepřekvapuje to u tradičně kvalitní evropské části české státní správy, která odvádí zásadní penzum předsednické práce. Obavy ale trochu panovaly u vrcholných politických představitelů, zejména pak ministrů a ministryň české vlády – dílem vlivem jejich obecné politické nezkušenosti, problematické jazykové vybavenosti či nižší erudice v evropské agendě. V prvních dvou měsících se nic z toho ale nepotvrdilo – dosud konané schůzky Rady EU proběhly hladce, ministři a ministryně vystupovali velmi profesionálně a éterem se neneslo žádné kontroverzní prohlášení.

Velmi dobrý je také dosavadní věcný výkon českého předsednictví. Velkým úspěchem byla dohoda členských států ohledně povinné (v případě nedostatku) úspory spotřeby plynu o 15 %, které české předsednictví dosáhlo na konci července. Cílem tohoto opatření, které spadá do oblasti energetiky, jedné z klíčových priorit předsednictví, je snížení závislosti na Rusku. Druhý znatelný úspěch, byť mediálně méně vděčný než energetika, se týká digitalizační agendy, v níž předsednictví dospělo ke schválení závěrů Rady EU k digitální diplomacii či se shodlo s Evropským parlamentem na podobě programu digitální dekády. V neposlední řadě je potřeba také vypíchnout, že jednota EU ve vztahu k Rusku dosud neutrpěla žádnou zásadnější trhlinu, což je vzhledem k faktu, že ruská agrese vůči Ukrajině trvá už šest měsíců (a členské státy začínají pociťovat ekonomické dopady konfliktu), rovněž velký úspěch.

Jednu vadu na letní kráse ale najít lze. Je jí až nepochopitelná rezignace české vlády na komunikaci předsednictví směrem k české veřejnosti a českým voličům. Nejenže tak kabinet Petra Fialy nevyužívá předsednictví a jeho dosavadního slušného průběhu k popularizaci evropské integrace a členství České republiky v ní – což by bylo vzhledem ke značné dlouhodobé skepsi českých voličů žádoucí – ale navíc tím umocňuje dojem, že kromě toho, že „kašle na naše lidi“ (což mohutně zdůrazňuje parlamentní opozice),

vlastně nic nedělá. Což je chyba – dávno už totiž neplatí, že dobrá práce se chválí sama. V současné době, která je příznačná obrovským zahlcením informacemi a komunikací, se totiž pasivita v sebe-propagaci a sebe-marketingu nevyplácí. Nejen pro vládu, ale obecně pro českou budoucnost v EU by bylo žádoucí, aby kabinet v této dimenzi ve zbytku předsednictví výrazně přidal.

Tlak bude narůstat

Přidat ostatně bude muset Česko ostatně ve všem. Navzdory solidní první třetině je totiž neustále nutné myslet na to, že velká část předsednictví Českou republiku ještě čeká. Vývoj nejen v Evropě, ale také v tuzemské politice přitom dává tušit, že prázdninové dva měsíce byly – abychom zůstali u sportovní terminologie také v závěru – velmi vlažnými zahřívacími koly. Již nyní je EU vybičována děním kolem cen energií a nerostných surovin, přičemž jejich spotřeba a poptávka bude na podzim a v zimě mnohem vyšší. Velké otazníky se vznášejí nad riziky vojenské eskalace ruské agrese. S podzimem se logicky rozjede naplno legislativní mašinerie EU. A v neposlední řadě může být pěkně horký také český politický podzim – hlavní opoziční hnutí ANO anoncovalo, že vyvolá hlasování o vyslovení nedůvěry vládě, přestože původně deklarovalo, že takové hlasování během českého předsednictví nevyvolá. Nakonec se toto hlasování uskutečnilo 1. září. Většinová vláda se 108 poslanci z 200 jasně hlasování ustála. Dále se začne spouštět kampaň před prezidentskými volbami. Suma sumárum, skutečný test českých předsednických schopností a dovedností tak ještě přijde a je velmi pravděpodobné, že náročnost výzev a úkolů se bude s blížícím se koncem kalendářního roku, s nímž také skončí české předsednictví, neustále stupňovat. Česká republika tak po první třetině zdaleka vyhráno nemá a výsledek jejího předsednictví je stejně otevřený, jako byl na jeho začátku.

Autor

Petr Kaniok působí na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií a Mezinárodním politologickém ústavu Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Ve výzkumu se zaměřuje především na problematiku politického systému Evropské unie, euroskepticismu, roli parlamentů v EU a integrace. V letech 2012 až 2018 byl šéfredaktorem Politologického časopisu.

Více o autorovi na www.muni.cz/lide/12188-petr-kaniok.

Konrad-Adenauer-Stiftung - Kancelář nadace v České republice

Kontaktní osoba

Marcel Ladka

Projektový manažer a vědecký pracovník

+420 222 320-190

marcel.ladka@kas.de

Vydal: Konrad-Adenauer-Stiftung - Kancelář nadace v České republice

Design a sazba: yellow too, Pasiek Horntrich GbR

Vytvořeno s finanční podporou Spolkové republiky Německo.

Text tohoto díla je licencován podle podmínek licence „Creative Commons Uvedte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní“, CC BY-SA 4.0 (dostupné na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>)
Využití fotografie na úvodní straně © České předsednictví v Radě Evropské unie - <https://czech-presidency.consilium.europa.eu/>